

UDC 902.2:069(497,13)»1991«

Primljeno: 30.9.1991.

Stručni članak

Odobreno: 1.10.1991.

Nives Majnarić-Pandžić
Arheološki zavod Filozofskog
fakulteta, 41000 ZAGREB, Croatia
Salajeva 3

DJELATNOST ARHEOLOŠKOG ZAVODA I ODSJEKA ZA ARHEOLOGIJU FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU U 1990. GODINI

Redovita djelatnost

Nastava prema nastavnim obvezama i programu: kolegiji, seminari i vježbe, konzultacije sa studentima za izradu seminarskih radova i pripremanje ispita, održavanje ispita i rad s diplomantima na izradi i obrani njihovih diplomskih radova. Na Odsjeku je ove godine redovito studiralo oko 120 studenata. Redovito se održava i postdiplomski studij iz arheologije, upisano je 14 postdiplomanata, uz profesore i nastavnike s Odsjeka sudjeluju i predavači s drugih fakulteta (u 1990. prof. dr. Nenad Cambi sa Fakulteta u Zadru).

Studenti su uključeni u sve terenske radove Odsjeka i Zavoda te u obradu iskopanog arheološkog gradiva u okviru arheološkog praktikuma. Povremeno se, bar jednom godišnje, za studente održava ciklus vježbi za upućivanje u crtanje arheološke dokumentacije ili arheološke građe (S. Forenbaher i K. Rončević).

Arheološka iskopavanja u 1990. godini

Nastavljeno je sistematsko iskopavanje na Vučedolu, na položaju »Vinograd Streim«. To je bila sedma redovita godišnja kampanja u trajanju od mjesec dana, a istražena je površina od 400 m² i pritom je otkriven dosad najbolje sačuvan kompleks kuća vučedolske kulture.

Voditelj iskopavanja A. Durman, sudjelovali S. Forenbaher, M. Hoti i R. Marić. Zajednički projekt Arheološkog zavoda i Gradskog muzeja u Vukovaru, radove financirala različita privredna poduzeća iz Vukovara.

Nastavljeno je sistematsko istraživanje kasnobrončanodobnog naselja na Kalniku — položaj Igrišće (treća godišnja kampanja). Radilo se na mjestu gdje se unutar naselja odvijala metalurška djelatnost; uz 4 ognjišta otkriveno veliko obilje pokret-

nog arheološkog materijala i životinjskih kostiju. Istraživanja trajala 10 dana, istražena površina od 40 m².

Istraživači: N. Majnarić-Pandžić, Z. Homen i S. Forenbaher.

Zajednički projekt Arheološkog zavoda i Gradskog muzeja u Križevcima.

Započeta prva sustavna istraživanja u **Topuskom**. Otvorene 2 sonde istočno od Bistrih vrela, uz ulicu VIII divizije, dvije kod igrališta Tvornice ispruženih metala, istočno od stare ceste prema Glini, unutar pretpostavljenog perimetra antičkog naselja.

Istraživači: M. Šegvić, B. Kuntić-Makvić i L. Čučković.

Na Nikolinom brdu uz vilu »Zelengaj«, sagrađenu na ostacima gotičke crkve sv. Nikole, otkriveno je 6 grobova bez priloga, dio jednoslojnog groblja na redove, koje je starije od gradnje crkve.

U drugoj sondi, južno od vile, otkriven dio prapovijesne kuće s prijelaza kasnog brončanog u starije željezno doba.

Istraživač: M. Šmalcelj.

Na svim navedenim lokalitetima radilo se 15 dana.

Zajednički projekt Arheološkog zavoda i Gradskog muzeja u Karlovcu.

Nastavljena sustavna istraživanja crkve sv. Marka u Podumu kod Otočca i groblja oko nje. Sustavna su istraživanja započela inače 1989. godine. Na temelju 65 istraženih grobova ustanovljeno je da je višeslojno župsko groblje preslojilo staro-hrvatsko groblje na redove. Velika gustoća grobova dragocjen je demografski podatak za razdoblje od 13. do 15. st. Crkva je otkopana u mjeri da se mogao snimiti tlocrt. Pojedini detalji upozoravaju na mogućnost postojanja starije – romaničke crkve na istom mjestu.

Voditelj istraživanja M. Šmalcelj. Projekt Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu i Arheološkog zavoda.

Nastavljena istraživanja započeta također 1989. g. u **Kosinju na položaju Maklena greda**. Potpuno je istražena i dokumentirana romanička jednobrodna crkva, a sondirano je srednjovjekovno groblje.

Nalaz S-karičice iz razorenog groba i novac na podu mlađe faze u apsidi datiraju istraženi dio nalazišta između 11. i 15. stoljeća.

Voditelj istraživanja M. Šmalcelj. Zajednički projekt Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu i Arheološkog zavoda.

Zaštitno iskopavanje lokaliteta **Ciglana-Grabrovac kod Đakova**, u trajanju od 20 dana. Otkrivene badenske jame.

Istraživač: S. Forenbaher.

Rekognosciranja i topografska istraživanja

M. Zaninović rekongoscirao područje u srednjem i zapadnom dijelu otoka Hvara: u predjelu sela Veloga Grablja, u uvali Konopljkova i predjelu Kluca, jednog dijela

Starigradskog polja i Jelse, te gradinskoga lokaliteta na brdu Sv. Vid kod Vrbanja. U predjelu »Groda« nađen ulomak kamena s ostacima dentikula i slovima grčkog alfa-beta.

S. Forenbaher rekongoscirao slijedeće speleološke objekte: Janjeću i Govedu pećinu kod Lovinca, Medvjedu, pećinu nad ponorom Opsenice kod Sv. Roka i Brkinu kod Ričice, sve u Lici. Na Krku je obišao pećine: Škuljica, Crnjavina, Spilja kod klanice (Baška, Vela Škulja kod Punta, Pećina na Raki kod St. Baške). Na Velebitu Šarića pećine, Kapljev (Seline, južni Velebit) te dva manja speleološka objekta u okolici Zdihova.

Izložbena aktivnost

M. Šegvić izradila elaborat za izložbu »Najstarije Topusko«, obradila oko sedamdeset predmeta s natuknicama za postav izložbe, popratne tekstove na izložbi te katalog. Izložba je bila postavljena u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, gdje je privukla velik broj posjetitelja, a zatim prenesena u Gradski muzej u Karlovac i na kraju u Topusko; ukupno je izložba bila otvorena od rujna do prosinca.

U arheološkom praktikumu Odsjeka radilo se na pripremi eksponata za izložbu s radnim naslovom »Prapovijesna naselja kalničkog kraja« koju Odsjek i Zavod planiraju u zajednici s Gradskim muzejem u Križevcima.

Međunarodna suradnja

Zavod preko A. Durmana sudjeluje u projektu »Aegean Dendrochronological Project«, što ga vodi prof. Kuniholm s Cornell univerziteta u SAD. Prikupljani su uzorci drveta iz arheoloških slojeva različitih lokaliteta na području Hrvatske.

U okviru zavodskog velikog projekta »Vučedol« ostvarena je interdisciplinarna suradnja s raznim institucijama. U 1990. g. je antropološke analize vučedolskog materijala radila M. Teschler s Univerziteta u Beču i V. Formicola s univerziteta u Pisi.

Rekognosciranja pećina na otoku Krku izvedena su u suradnji sa stručnjacima s University of Michigan iz Ann Arbora.

U okviru međusveučilišne znanstvene suradnje i razmjene s Jagiellonskim sveučilištem u Krakowu boravio je kao gost Odsjeka i Zavoda prof. dr. Marek Gedl.

Znanstveni skupovi

M. Zaninović sudjelovao na poziv međunarodnom znanstvenom skupu »Les empires Illyriens« u organizaciji Centre de recherche sur l'Europe centrale et Sud-orientale (CRECSO) u listopadu 1990. s referatom »Diocletian and the Marble Trade in Dalmatia«.

A. Durman sudjelovao na međunarodnom znanstvenom skupu »Ancient Mining and Metallurgy in Southeastern Europe« u lipnju 1990. s referatom »Tin in Southeastern Europe«.

Odsjek je sudjelovao u organizaciji i održavanju znanstvenog skupa Hrvatskog arheološkog društva »45 godina arheoloških istraživanja u Republici Hrvatskoj – re-

zultati, promašaji i perspektive«. Referate o prapovijesnim istraživanjima u kontinentalnoj Hrvatskoj i o srednjovjekovnima u cijeloj Hrvatskoj održale su N. Majnarić-Pandžić i M. Šmalcelj.

M. Šmalcelj i A. Durman sudjelovali su referatima na »Danima hrvatske arheologije« u Skopju; održani su pregledni izvještaji o istraživanjima posljednjih godina na avaro-slavenskim grobljima u istočnoj Slavoniji i o 6 godina sistematskih iskopavanja na Vučedolu.

Stručni i znanstveni radovi (tiskani ili predani u tisak 1990. godine)

M. Zaninović:

»Collocazione degli edifici paleocristiani sulla costa orientale adriatica, Studi in memoria di Giuseppe Bovini, vol. II, Ravenna 1989 (1990), 771-777.

»Pharos od polisa do municipija«, Arheološki radovi i rasprave 11, Zagreb 1988 (1990), 35-48.

»La costa dalmata e la decima regio«, La Venetia nell'area padano-danubiana - le vie di comunicazione, Padova 1990, 183-195.

»Naselje i teritorij u antici Hrvatskog primorja«, Arheološka istraživanja na otocima Krku, Rabu i Pagu, Izdanja Hrv. arheol. društva 13, Zagreb 1989 (1990), 9-16.

»Relazioni fra Hvar (Lesina) e Venezia: note, Archivio veneto, ser. V, vol. CXXXIV, Venezia 1990, 129-137.

»Izvornost arheološkog nasljeđa naše obale«, Pomorski zbornik, 28, Rijeka 1990, 529-552

»Liberov hram u Polačama na otoku Mljetu«, Arheološki vestnik (Šašcelov zbornik), 41, Ljubljana 1990, 725-732.

»Georges Daux (1899-1988)«, nekrolog, Obavijesti HAD-a, XXII/1, Zagreb 1990, 77-78.

»Bulićev prosvjetno-odgojni lik«, Spomenica posvećena don F. Buliću - počasnim članu JAZU u povodu 50. obljetnice smrti, izd. JAZU, Zagreb 1989 (1990), 25-33.

»Ivo Bojanovski i njegovih plodnih 75 godina života«, Obavijesti HAD-a XXII/2, Zagreb 1990, 71-73.

»Suvremenost Ilira - Duje Rendić-Miočević, Iliri i antički svijet«, Književni krug Split, Danas - informativno politički tjednik, 434, Zagreb, 12. VI 1990, 46-47.

N. Majnarić-Pandžić:

»Prilog poznavanju kasnoga brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«, Arheološki radovi i rasprave 11, Zagreb 1989 (1990), 9-27.

»Tri neobjavljena srednjobrončanodobna groba iz Orešca u Banatu«, Opuscula archaeologica 14, Zagreb 1989 (1990), 43-54.

»Otkriće prehistorijskog naselja na Gornjem gradu u Zagrebu«, Vijesti konzervatora i muzealaca Hrvatske 3-4, Zagreb 1989 (1990), 16.

»Igrišće na Kalniku«, Arheološki pregled za 1988, Ljubljana 1990, 79-80.

Recenzija knjige D. Marzoli, Bronzeflaschen in Italien, Vjesnik Arheološkog

muzeja u Zagrebu 22, Zagreb 1989 (1990), 166-167.

Recenzija knjige »Corpus of Celtic Finds in Hungary I, Transdanubia 1, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu 22, Zagreb 1989 (1990), 167-169.

»Brončano i željezno doba u našim krajevima«, 9 kartica predano za jugoslavensko izdanje Timesovog arheološkog atlasa.

A. Durman:

»Tin in Southeastern Europe?« IAMS Newsletter, Institute for Archaeo-Metallurgical Studies, London (5 kartica – u tisku).

»Mercury in Neolithic Settlement Vinča«, IAMS Newsletter, Institute for Archaeo-Metallurgical Studies, London (8 kartica u tisku)

»Prilog za rekonstrukciju najranije povijesti, Dvor na Uni od prijeslavenskog doba do naših dana«, Dvor na Uni, 1991, 89-95.

T. Težak-Gregl:

natuknice za Likovnu enciklopediju Jugoslavije, sv. III (Starčevačka kultura, Vučedol, Vučedolska kultura, Vinkovačka kultura).

poglavlja o neolitiku i eneolitiku u Hrvatskoj, predano za sintezu »Povijest umjetnosti na tlu Hrvatske«, 80 kartica.

M. Šegvić:

»Apicije o kuvanju. Priredila i prevela Svetlana Slapšak, *Latina et Graeca*, Zagreb 1989, Obavijesti HAD-a XXII/1, Zagreb 1990, 54-55.

M. Hoti:

»Novi nalazi konsekrativnih rogova na Vučedolu«, *Opuscula archaeologica* 14, Zagreb 1989 (1990), 33-42.

»Rimski kalendar«, monografija, *Latina et Graeca*, Zagreb 1989 (1990), 1-145. oko 500 natuknica za 2. izdanje Leksikona JLZ.

»Rim u našim krajevima«, tekst predan za jugoslavensko izdanje Timesova arheološkog atlasa, 3 kartice.

S. Forenbaher:

»Vučedol – Streimov vinograd: horizont kasnog brončanog doba«, *Opuscula archaeologica* 14, Zagreb 1989 (1990), 55-66.

s(A. Durmanom) »Sedma sezona projekta »Vučedol 1984-1990«, Obavijesti HAD-a 22/3, Zagreb 1990, 32-34.

»Brončano doba u Jugoslaviji«, tekst predan za jugoslavensko izdanje Timesova arheološkog atlasa, 5 kartica (u tisku).

M. Jarak:

»Čiro Truhelka kao pionir starokršćanske arheologije«, *Marulić* 1/1990, Zagreb 1990, 14-22.

Biblioteka

U zamjenu je primljeno 120 časopisa iz cijelog svijeta, a 10 je časopisa kupljeno. U zamjenu je stiglo 60 knjiga, a 100 je kupljeno.

Pristiglo je 177 separata i manjih kataloga.

Veća su sredstva utrošena na uvezivanje knjiga i časopisa, jer su knjige naše biblioteke u stalnoj upotrebi za studentski rad i pripremanje ispita.

Izdavačka djelatnost

Iz tiska je izašla Opuscula archaeologica 14, financirana sredstvima Republičkog SIZ-a za znanost i Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Obavili su se pripremni radovi za tiskanje disertacije K. Minichreiter u ediciji *Dissertationes et monographiae* Arheološkog zavoda.

Stručno usavršavanje

M. Jarak boravila je na sveučilišnoj razmjeni na Sveučilištu u Padovi

Doktorati i magisteriji

Kornelija Minichreiter obranila u lipnju 1990. disertaciju »Stariji neolitik u sjevernoj Hrvatskoj« (članovi komisije: akad. D. Srejšović, N. Majnarić-Pandžić, M. Zaninović).

Tihomila Težak-Gregl obranila 6. XII 1990. disertaciju »Kultura linearnotrakaste keramike i njezina geneza na području sjeverne Jugoslavije« (članovi komisije: akad. D. Srejšović, N. Majnarić-Pandžić i M. Zaninović)

Emilio Marin obranio u prosincu 1990. disertaciju »Civitas Splendida Salona – geneza, profil i transformacija ranokršćanske Salone« (članovi komisije: M. Zaninović, N. Cambi, D. Škiljan).

Zrinka Šimić-Kanaet obranila u srpnju 1990. magistarski rad »Komparativna analiza tehnologije protohistorijske i ranorimske keramike na području sjeverne Hrvatske« (Članovi komisije: N. Majnarić-Pandžić, M. Zaninović i Olga Supek)

Jasna Šimić obranila u listopadu 1990, magistarski rad »Brončanodobna naselja na lokalitetu Gradac u Sarvašu s naročitim obzirom na analizu keramičkog materijala« (Članovi komisije: M. Majnarić-Pandžić, M. Zaninović i P. Selem).